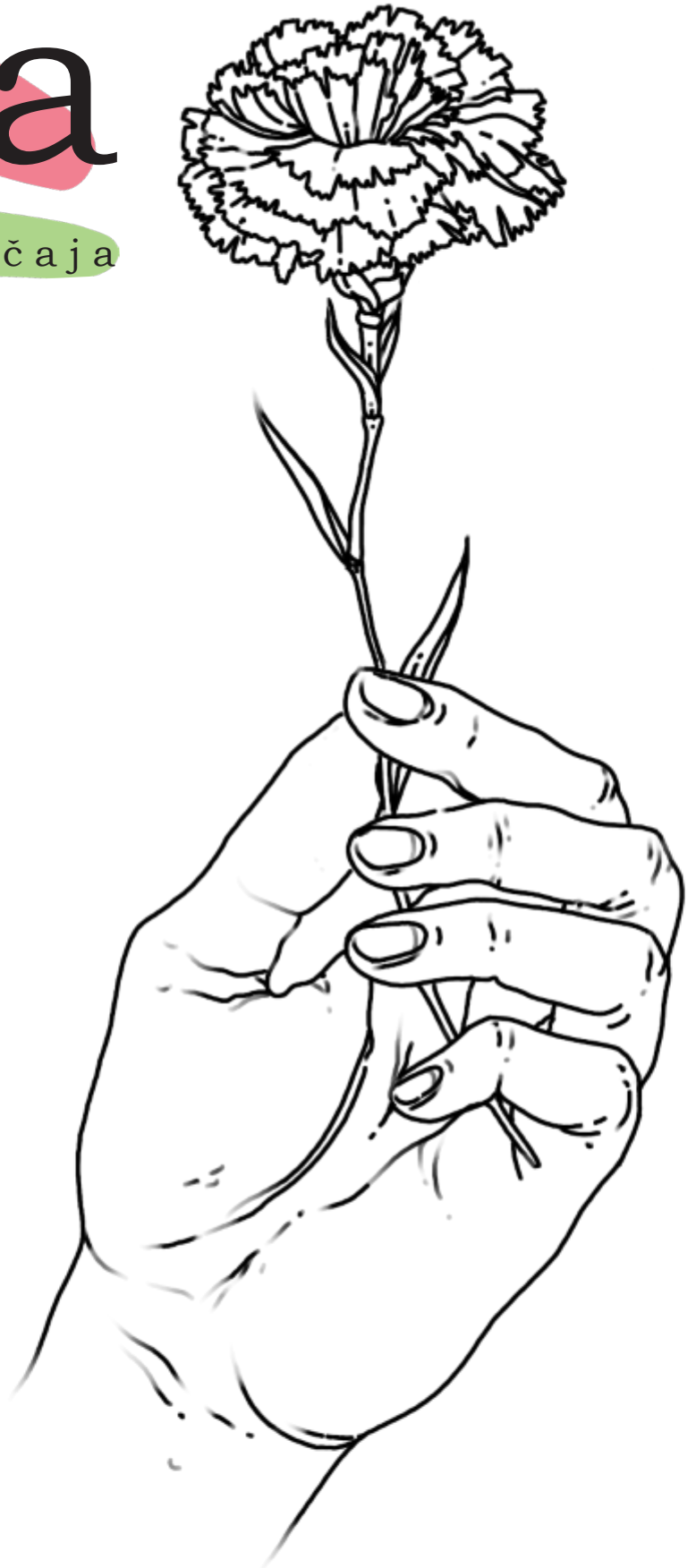

uredila **Hana Bujanović Kokot** | ilustrirala **Klara Polajnar** | oblikoval **Črt Štrubelj**

Živa

zbornik prvega
Hestijinega natečaja

2. nagrada

brez naslova | **Ana Balantič**

Bila sem kot drevo,
ki išče svojo senco,
žeja, ki grize odsev v potoku
in polovinka ujeta v električne žice
za pročeljem starega dvorca.

Nekdo me je našel med tujci,
ko sem jim risala modre banane
in lepila lunine mene na krila letal.

V matično knjigo je zapisal,
da včasih spim v žitu med maki,
da se bojim pajkov,
da ne maram visokih tonov,
nagnitih stavkov in polarnih nasmehov,
da ciprese in črno zaveso prepuščam moljem
in se klanjam pesniku,

Cesta brez potnega lista | **Ana Balantič**

Cesta brez potnega lista
Sanje so bile le korak do želja,
podlaga za oder Shakespearovih tragedij.
Vseeno mi je za zaveso,
ki je končala za jadro na barki.

Ljudje se zaletavajo vame,
nekdo se je spotaknil ob mojo pesem
o sivih laseh in prevari.
Zasmejim se harlekinu,
ki telovadi v izložbi
in mu odkimam v ritmu naočarke,
ki jo ziblje fakirjeva piščal.

V roki valjam odtrgano vrvico,
ki je nekoč držala mavrico.
Preplašeni golobje mi dvignejo krilo.
Zaman se otebam posmeha,
ker govorim v drugačnem narečju.
Solze so končno našle svoj razlog,
da narišem moder vprašaj v pesmarico.

Meja | **Ana Balantič**

Vse se odmika,
ko vadim tek čez ovire.
Vztrajno lepim rdeče plakate,
včasih nasmejem solzno dolino,
podarim plašč in prinesem drva.

Nič se ne zgodi,
če snemam pse z verig,
volkovi so itak prepuščeni zvezdogledom.

Čudno mi je v tujem jeziku
nagovarjati zarjavele duše,
in jih siliti v nasmeh.

Nič nima smisla,
če sem tiho ali se leskečem v solzah.
Sem pač brezmadežno ukročena
in iz pratike prepisujem recept za kosilo.

Končno odrinem zapahnjena vrata,
da s trdim korakom stopim čez mejo.

Daleč od doma | **Januš Marinček**

Živimo v času,
svobode osvobajanja,
ko ni več važno kam greš,
dokler tja tudi ne prideš

In potem so tla,
pod našimi stopali težja,
nase priklenejo čevelj,
in vso njegovo vsebino.

Zavimo se,
da so črepinje,
ki smo jih prepustili tujcem,
spet postale nujno potrebna mater.

In zavemo se,
kako veliko smo,
s sprotnim izgubljanjem,
pravzaprav izgubili.

Končno. Vonj po tujini,
prekrije vse te,
turobne misli,
vsaj za sekundo.

In bežen pogled čez misli,
mi pove, da sem našel
svojo dozo akutne sreče.
vsaj za danes, tu in zdaj.

Zamejstvo | **Blaž Kolar**

So enak rod
doživeli enakih zmot.
Obljubili so jim vse,
izpolnili pa bore malo le.

Meje premikale so se,
a njim ni bilo jasno,
da so pristali nekje
čisto drugje.

Tako so tam nekje,
nekje drugje,
našli življenjskega sopotnika
in se z njim dvignili z dna.

Tam so se imeli kar lepo,
le da je košček njih ostal prav tu.
So zdaj že babice in dedki,
a še vedno so v spominu kruti začetki.

Tako to vest zaključujem.
Malo mi je težko,
ampak nič zato,

Dvojni Vetrovi | **Nina Jelovšek**

V enem samem vesolju je toliko različnih zvezd,
toliko različnih svetov.

Na enem samem svetu je toliko različnih svetov,
toliko različnih mej,

toliko različnih mest

in toliko različnih kultur.

In to nas lahko tako ločuje,

da se niti v oči ne pogledamo,

niti prijazne besede ne izrečemo.

Niti najbližjemu ob sebi ne.

Kam se je izgubila roka,

ki je padlega pobrala?

Kje so tokovi vetra,

ki so posušili boleče solze?

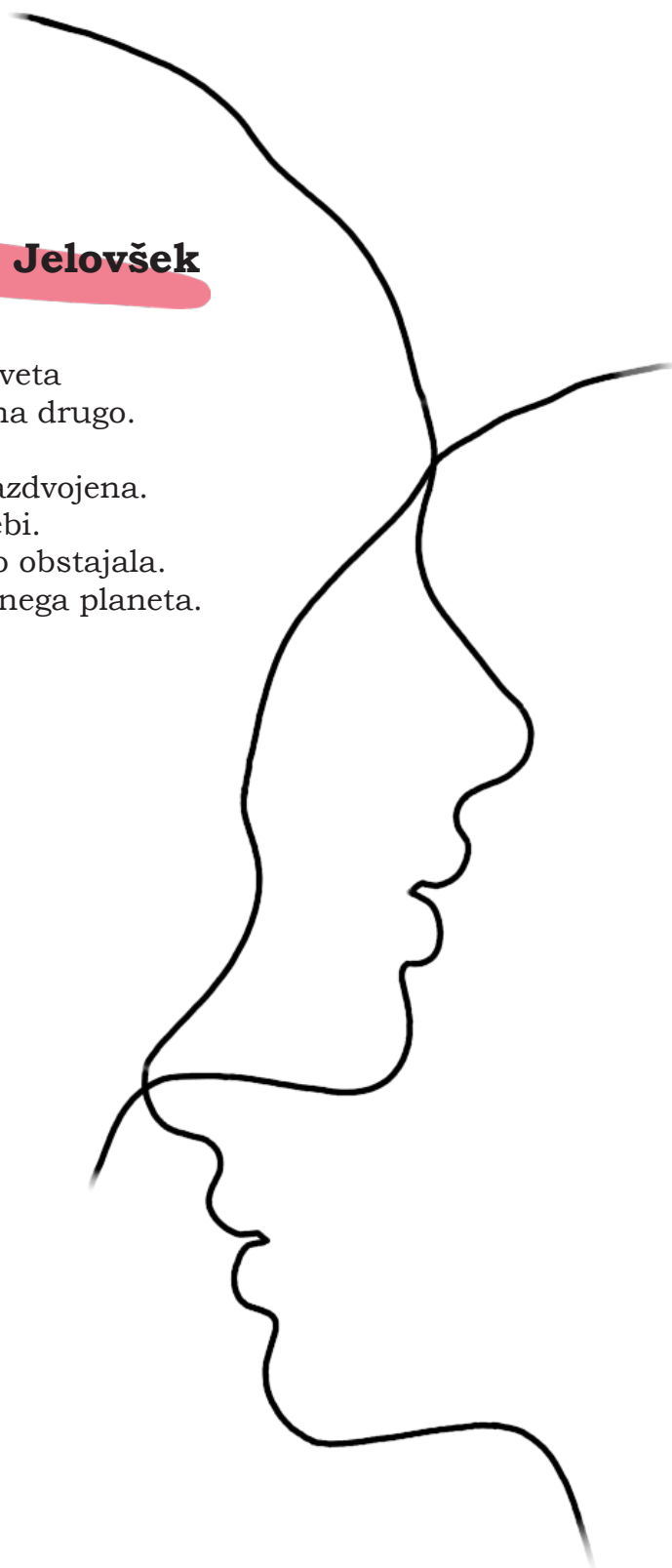
Kje je ljubeč prijazen nasmeh,

ki te je spravil v boljšo voljo?

1.nagrada

Mostovi | **Nina Jelovšek**

Stojim ob poti.
Gledam eno stran sveta
in potem se ozrem na drugo.
Pripadam obema,
a v sebi sem tako razdvojena.
Obe me vlečeta k sebi.
Jaz pa bi rada samo obstajala.
Kot deklica samo enega planeta.

Iz ust borca | **Pia Herič**

Za Slovenijo smo se borili,
in veliko pretrpeli.
Zdaj, ko je pa samostojna,
so meje obrnili,
mi pa izven nje živeli.

Zdaj smo Zamejci,
sicer še vedno Slovenci,
a ne v državi,
za katero smo se borili
in veliko pretrpeli.

Rad bi se preselil,
a tu družino imam,
ki nikomur je ne dam.
Drugi želijo si ostati,
zato Slovenijo želim si obiskati.

Večkrat sem se vrnil
v svoj rodni kraj,
prijatelje pozdravil,
prespal tudi kdaj,
srečen se vrnil nazaj.

Zamejstvo | Pia Herič

150 000 za mejo nas živi,
Smo Slovenci tudi mi?
Včeraj v Sloveniji živimo,
danes se ne preselimo,
na Madžarskem pa stojimo.

V Avstriji priznani kot manjšina,
zakaj ne upoštevajo pravila?
Na Hrvaškem, Madžarskem, v Italiji,
povsod so nas sprejeli,
le v Avstriji niso nič veseli.

Do danes se je veliko spremenilo,
nekaj jih je tudi mišljenje obrnilo.
Na Hrvaškem sicer dolgo časa so rabili,
a vseeno so ugotovili,
da bi se lahko spoprijateljili.

V Italiji in na Madžarskem so prijatelji pravi,
Zato so že od nekdaj z nami držali.
Upoštevajo pravila naša,
v šoli se učijo dva jezika,
po moje to je prava olika.

Zgodba zamejke | Pia Herič

Ko v Sloveniji sem še živela,
zelo lepo sem se imela.
Tudi zdaj, ko za mejo živim,
se čisto dobro počutim.

Ko še majhna sem bila,
sem se učila jezika dva.
Trapasto se mi je zdelo,
saj prinaša le dodatno delo.

Ko sem se ga naučila,
sem vse lažje razumela.
Dobila sem prijatelje,
se naučila kakšne nove igrice.

Zdaj, ko pa sem že odrasla,
razmišljam kako in kaj
se v Sloveniji dogaja zdaj.

Je pač različno in drugač | **Rahel Strun**

Je pač različno in drugač

Vi rečete danes,
mi rečemo ns.
Vi rečete kužek,
mi rečemo pes.
Vi rečete juha,
mi rečemo župa.
Vi rečete fino,
mi rečemo supa.
Vi rečete steklenica,
mi rečemo flaša.
Vi rečete v redu,
mi rečemo pasa.

Mi rečemo špigu,
vi rečete ogledalo.
Mi rečemo fligr,
vi pa letalo.
Mi pijemo pir,
vi pijete pivo.
Mi jemo čvešpl,
vi pa slivo.

Skupno nam je,
slovensko srce.

Od potovanja do spoznanja | **Rahel Strun**

ko sem se rodila
sem se že učila
še niti ne hodila
sem že govorila

v vrtec prišla
in se pogovarjala
prijatelje spoznala
in se z njim igrala

v ljudski šoli nadaljevala
in zanimanje drugih prižgala
nato v gimnazijo prišla
in mnogo znanja zbirala
spise napisala
umetnine narisala

zdaj v novi šoli
me vprašajo vsi okoli
zakaj tako dobro govorim
in kje se jaz učim

... nato pa ponosno povem
da dvojezično dorasla sem

3. nagrada

Prvi čevlji | **Blažka Panjtar**

Slovenija od rojstva moja domovina,
moji so njeni stari običaji, kultura in
Slovencev zgodovina.

Vedno moja bo odločitev
kje življenje bom nadaljevala,
nihče ne sili me, da večno tukaj bi ostala,
a vendar moja domovina vekomaj ostaja,
dvomov tu nič se ne poraja.

Kako pa bi se v sebi počutila,
če ozemlje domovine bi izgubila,
kar naenkrat del nečesa, kar ni moje,
neprestano borba za obstoje.

Ko rečeš moja je Slovenija domovina,
sem Slovenec, pa živim nekje drugje,
a slovenski je moj jezik in zanj bije mi srce.

Nekateri daleč stran se odselijo,
svojo domovino za seboj pustijo,
a nekateri živijo le stopinjo stran,
niso vsi tisti, ki obrnili v knjigi so si stran.

Niso pomembne samo meje,
pomembno je, kaj pri srcu nas pogreje,
ni pomembno, kje na svetu prav zdaj smo,
pomembno je, kje svoj pravi dom začutimo.

Enkrat v prihodnosti lahko od tu se poslovim,
a domovine svoje v sebi nikdar ne izgubim.

Vsakdo v sebi svoje borbe bije,
vsakdo vseskozi nekaj misli, nekaj čuti,

Proza

Tam nekje pri galeriji Werner Berg | **Franjo Francič**

V sebi je vedel, da tam nekje na oni strani meje, pod koroškimi hribi živi ona, mnogo let je hodil v gozdove okoli Pliberka, na obiske v kockaste hladne hiše brez knjig, na obletnice in proslave brez čustev, mnogo let preden jo je srečal nekega hladnega februarja v galeriji Werner Berg in se zaljubil v njene oči, njen obraz in vonj, v njeno hojo, v njene besede in gibe, v njen poseben jezik pogrkanja, v odsev njene podobe, ki jo je iskal vsa ta leta, da bi zagorel, da bi prvič v življenju trepetal, bil noro ljubosumen, da bi jo zasledoval in jo do blaznosti pogrešal, v sebi je vedel, da so bo zgodilo, da bo cena, ko se bosta razšla, plačana z neštetimi noro belimi nočmi in tudi takrat, ko je žar in ljubezen v njej umrla, ko mu je prepovedala, da piše o podobah, ki so ga zaznamovale je vedel, da nekoč napiše to knjigo ljubezni in pozabe, da zapiše besede, ki jih bo razumela samo ona, gole, izrabljene besede, ki so nekoč gorele kot ogenj, kot tisti par, ki je izgorel v času, moški in ženska, ki sta se znala ljubiti v vulkanu praznega časa, z ljubeznijo potopljeno v trave nekje v koroških čarobnih gričih, na obronkih dišečega gozda, za steklom modrega avtomobila prekritega z brisačami, tik ob grmičevju črnic, tam nad hribu blizu Celovca, tam nekje, vse to je v sebi vedel, čeprav ni nikoli verjel, da se lahko zgodi ljubezen, ki ti v istem trenutku vse da in vse vzame, nikoli verjel v meje, niti takrat ne, tistega decembra na Schopenhauerstrasse, ko je rekla, da čuti novo bližino, do nekega Helmuta ali Hansa, v bistvu je vseeno, pozabil jo je vprašati, če ne bo pogrešala vsaj tistih prelepih in čarobnih koroških gozdov, a včasih besede potujejo, drugič spet se ustavijo pred zidom, ko mu je povedala, da je rekla svojemu moškemu, da ima skrivnost ni čutil nič posebnega, končno ves čas je lagal sebi in drugim, se skrival, varal, a nikoli ni čutil ljubosumnosti do svojih ljubic, pri njej pa, ko je pomislil, da se je on dotika, ta Hans ali Helmut, ko si je predstavljal kako se ljubita, ga je bolelo, prvič v življenju, kot nož, ki počasi zareže in potem vrta po srcu, trepetal je ob mislih kako se ljubi z njim, kako me je predana, nič ni pomagalo, da mu je trdila, da je z njim drugače, čisto drugače, ni vedel zakaj se to dogaja, ta blazna ljubosumnost, tudi leta kasneje, neverjetno pogrešanje, čeprav ji je verjel, da je velikokrat jokala, a ne zaradi pogrešanja, zato, ker je bil grob v besedah, ker jo je zapuščal in se vračal,

ni mogla vedeti in razumeti, da si on ni nikoli želel, da bi bila njegova skrivnost, ampak edina ženska s katero bi poskusil deliti, posteljo, mizo, zrak in čas, pogrešal je njeno sobo tik ob železniških zapornicah, vlak, ki je vsake pol ure vozil proti Celovcu, pozabil je vprašati, bo pozabila na svoj jezik, na hišo matere in očeta, bo res spremenila svoj priimek, bo pozabila na grobove in na fotografijo mame iz Nonče vasi, ki stoji sredi travnika v rožnati obleki, je res verjela v svoje besede, da ni pomembno kje živiš, šteje le to, kar čutiš, prekleto, domovina ,bog, ljubezen, jezik, korenine, tisto jutro obsijana s svetlobo avgusta stoji pred galerijo Werner Berg, spusti se po blagem klancu, lasje se ji bleščijo v vetru, lepa kot privid, z lahkoto metuljevih kril je izgovarjala besede ljubezni in prisege, da ga bo ljubila za vedno, da ne bo nikoli razumel kako ga je pogrešala že v prejšnjem življenju, z lahkoto je točila solze, ko je ugibala ali jo je izdal ali ne, ob nočeh, ko je ležala ob svojem moškem in razmišljala o njemu, z lahkoto je pripovedovala, da živi v tuji hiši, da je nekoč še skoraj otrok na podstrešju bloka izgubila nedolžnost z ostarelim hišnikom, saj, saj niti ni bilo tako slabo, je govorila v smehu, ženska, ki je astrologijo razumela po svoje, ki je verjela, da je karma zapisana med zvezdami, z lahkoto se je ljubila z njim na najbolj nenavadnih mestih, rada je klečala, še raje razlagala kako težko je biti z dvema moškima, da on tega pač ne more razumeti in z enako lahkoto ga je zapustila, potočila prgišče solz in ga pozabila, zgodi se redko, ljubezen, ko trepetaš, ko goriš, ves, ves, ko pogrešaš, ko so valovi, besede zgrešijo, vse barve so, včasih naenkrat in glasba buči kot slap, slep si, ne vidiš lisičjih oči, na slišiš parol in fraz, staviš na vse ali nič, pride jutro ostrih robov, tam na obronkih koroških, reka krvi zaobjame spomine, hladne dlani včerajšnjega dneva, bele kosti plešejo v valovih pozabe, tanko odrežem, globoko v brazdo, podobo iz prekletih sanj, tam nekje ob stari hiši pri galeriji Werner Berg.

Zamejski Slovenci | Mia Šuc

Med poletnimi počitnicami sem obiskala poletni tabor v Podsredi. Tam sem spoznala prijateljico Izo, ki je zamejska Slovenka. Živi v Trstu. Starša sta jo pripeljala na tabor, da se bo lahko pogovarjala slovensko in utrjevala materni jezik. V Trstu mora govoriti italijansko in mora spremljati italijanske učne ure. Spoprijateljili sva se in že prvi večer mi je povedala, zakaj je zamejska Slovenka. To zgodbo je Izi pripovedovala že njena prababica Karolina.

Ko je bila Karolina majhna deklica, je živel v Portorožu. Ko je bila stara pet let, se je začela prva svetovna vojna. Po celem mestu so iskali prostovoljce za boj. Prišli so tudi h Karolininemu očetu. Ta je privolil. Naslednji dan naj bi se pridružil partizanom, a ponoči so v Portorož vdrli fašisti in mnoge družine odvedli na skrite kraje ter jih usmrtili. Ko so prišli h Karolini, so odpeljali le starša, saj sta Karolino že prej poslala k babici in dedku v Trst, ki je bil takrat še del Slovenije. Med potjo so jo skoraj ujeli, a je vseeno srečno prispela na cilj. Babica in dedek sta jo sprejela z odprtimi rokami, hkrati pa sta bila v skrbeh za njena starša. Vojna v Sloveniji je trajala od leta 1914 do 1918. Mnogi so zelo težko ušli smrti. Večkrat na dan so se morali skriti. Stradali so in ponoči niso upali spati. Ko se je vojna končala, so si močno oddahnili, čeprav je bilo vse zelo uničeno. Trajalo je kar nekaj časa, da so se sledi vojne vsaj malo zabrisale. Trajalo je tudi kar nekaj časa, da so zavezniške sile na novo postavile meje države. Tako je bilo leta 1920 odločeno, da bo Trst pripadal Italiji.

Karolina je v vojni izgubila starše in ostala je v Trstu pri babici in dedku. Nujno se je morala naučiti italijansko, da je lahko v šoli sploh kaj razumela. Še vedno jim je bilo težko, a vendar so bili veseli, ker so ostali skupaj.

Ko je Iza končala pripoved, sva si obljubili, da se bova še videli.

Ko sem prišla domov, sem staršema povedala zgodbo, ki mi jo je povedala Iza. Obljubila sta mi, da bomo naslednje počitnice obiskali Izo in pri tem tudi muzej v Kobaridu.

